

Proč diagnostická varroa dna?

V současné době se hodně mluví o tom, jak napříště předcházet roztočové kalamitě, která postihla některé oblasti země nebyvalou silou. Jedním z navrhovaných řešení je obměna zastaralé úlové technologie novou, která bude lépe umožňovat včasnou diagnostiku, zajištění hygienických podmínek včelstva a léčení. Když jsem se před několika lety vrátil po delší přestávce ke včelaření, rozhodoval jsem se, s jakou úlovou technologií se do moderního chovu včel vrhnout. Prostudoval jsem nejprve řadu literárních pramenů a nakonec jsem se rozhodl pro nízkonástavkovou technologii typu Langstroth. To by nebylo až tak nic nového. Obrovský pokrok jsem však shledal v konstrukci dna, jímž se ponejvíce jednotliví výrobci úlů liší a předhánějí ve své nabídce konstrukcí a doplňkových zařízení, přičemž dnes se tak dá za pomoci dna rozvoj včelstva i nepřímo ovlivňovat.

Od začátku tedy ve svém chovu používám vysoká dna, jinak též nazývaná jako diagnostická nebo také varroa dna. Využívám přitom rámkovou míru 44,8 x 18,5 a také kla-

Obr. 1 Propracované celozasíťované dno, které nabízí M. Sedláček z Bučovic

Obr. 2 Snadné umístění pylochyty zasunutím zezadu je další výhodou vysokého dna

sickou míru 39 x 24 cm. Diagnostická dna se vyrábí zpravidla o výšce 10 cm, ale i v tomto směru je nabídka široká a můžete sehnat nižší či dokonce vyšší. Dno může být buďto částečně nebo zcela zasíťované nejlépe nerezovým sítem. Dále je zpravidla dno vybaveno velkým česnem, často přes celou šíři čela, jehož součástí je vyjímatelná vložka pro zúžení na zimu, kterou dávám do česna při prvním krmení za účelem omezení loupeží a vyjímám ji zhruba na konci dubna podle počasí. Osobně dále dávám přednost dnům, která mají i zadní čelo otevíratelné na pantu, čímž se dá podmet čistit zadem za pomoci hrabla od zimních mrtvolek nebo v jarním rozvoji snadno kontrolovat prověšení včelstva, aniž bychom jej rušili ze zimního klidu nebo naopak na česné při cíle letové aktivitě.

Hlavní výhodou je snadný záchyť spadu měli

Obrovskou výhodou zasíťovaného vysokého dna je využití zásuvné podložky pod sítem. Nejenže máte vždy dostatek měli pro diagnostiku roztoče nebo spór moru,

Obr. 3 Včelař M. Sedláček reguluje přístup vzduchu dvoupolohovou zásuvnou podložkou

Obr. 4 RNDr. Mach ve svém dně umísťuje podložku v poloze zavřeno dokonce šikmo do podmetu, čímž usnadňuje jeho samočištění (foto RNDr. P. Mach)

protože propadlou měl včely nemohou vynášet, ale propracovanější úlové systémy dávají podložce navíc rovněž funkci regulátoru přístupu vzduchu odspodu do úlu, čímž se dá do určité míry oddálit vznik rojové nálady. Po celou zimu a předjaří je síto dna zesponu uzavřeno zásuvnou podložkou, aby neunikalo teplo potřebné pro vývoj plodu. Jakmile by se mohl zhruba v květnu začít úl přehřívát, podložka je vytažena a úl může být odvětráván přísunem masy chladného spodního vzduchu.

Obr. 5 Regulaci přístupu vzduchu RNDr. Mach navíc zdomonaluje speciální lištou před česno (foto RNDr. P. Mach)

Obr. 6 Na mé včelnici již jiné než vysoké diagnostické dno nenajdete

Dalším využitím vysokého dna je snadné zřízení pylochyty. Do dna nad úroveň česna je na držáčky vytvořené jednoduše z mezerníků, zasunuta pylochytová deska s malými otvory. Zdrhnuté pylové rousky z košíčků včel propadají sítím na rámeček s napnutým muším pletivem umístěný na zásuvné podložce, aby byla pylová zrna i odspodu provětrávána až do jejich sběru včelařem.

Také léčení aerosolovým přístrojem je skrze vysoké dno značně ulehčeno, neboť není třeba nic složitě ucpávat a uzavírat. Pouze je zásuvnou podložkou utěsněno spodní síto a hubice přístroje se klasicky zasune do česna nebo pomocí jednoduchého přípravku s otvorem se aerosol

vhání otevřenou zadní částí dna. Kdo namítne, že ve vysokém dne musí včely stavět trubčinu, má pravdu. Snadno se tomu však dá zamezit včasným rozšiřováním včelstev nebo i použitím stavební uzávěry stlučené z několika latí a umístěné do dna na včelí mezeru pod úroveň spodních louček nejspodnějšího nástavku.

Shrnutí

Mně osobně vysoké zasítované dno značně ulehčuje práci, navíc jsem se přesvědčil, že spolu s ostatními ochrannými opatřeními v podobě léčebných zásahů účinně přispívá k omezení výskytu roztoče varroa destructor včasným zjištěním zvyšujícího se spadu a možností okamžité reakce. Neznám problémy se získáváním měli pro diagnostiku ani v teplých zimních měsících posledních let a po počáteční nedůvěře s celoročním otevřeným zasítováním spodku dna mohu říci, že včelstva dostatečně vybavená cukernými zásobami zimu s tímto dnem bez problémů přečkávají. Dokonce bych řekl, že lépe než v utěsněných univerzálech, ale to může souviset i se silou zimovaného včelstva, která je v neomezovaném nástavkovém systému logicky větší.

Vysoká dna by se měla stát standardní výbavou dnes využívaných úlových technologií. Pokud si bude včelař pořizovat nové zařízení, je to bez pochyb. Na druhou stranu si myslím, že naši šikovní včelaři by určitě svedli doma jejich samovýrobu i pod starší typy univerzáľů, pokud nechtějí z nejrůznějších důvodů investovat do úplné obnovy chovu. Pokud bude zvýšená aktivita roztočů pokračovat, tato investice se spolu se zvýšenou mírou pozorování spadu vrátí v podobě menších ztrát včelstev a jarních zklamání. Právě nyní je čas se připravit.

*Ing. Václav Jírka,
Včelařství 7/2008.*

www.vcelarstvijirka.cz